

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України
«Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори»

1. Мета

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори»» (далі – проєкт акта) розроблено з метою нормативного врегулювання питання запровадження системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини, що відповідає заходу 5 стратегічного результату 4.5 розділу IV Дорожньої карти з питань верховенства права, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475-р.

2. Обґрунтування необхідності прийняття проєкту акта

Відповідно до преамбули Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (далі – Угода про асоціацію) Україна взяла на себе зобов'язання щодо боротьби з організованою злочинністю та легалізацією (відмиванням) коштів, зменшення постачання та попит на незаконні наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги і прекурсори, а також забезпечення демократії, верховенства права, захисту прав людини та гідності вразливих груп населення.

Згідно з частиною 1 статті 21 Угоди про асоціацію сторони співпрацюють у питаннях боротьби з незаконним обігом наркотиків, ґрунтуючись на спільно погоджених принципах, що відповідають міжнародним конвенціям у цій сфері, при цьому беручи до уваги Політичну декларацію та Декларацію про керівні принципи скорочення попиту на наркотики, прийняті на двадцятій спеціальній сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй з боротьби з наркотиками у червні 1998 року. Частиною 3 цієї статті передбачено використання сторонами необхідних методів співробітництва для досягнення визначених цілей із забезпеченням збалансованого та інтегрованого підходу.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475-р «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу (далі – ЄС) за кластером 1 «Основи процесу вступу до ЄС»» схвалено Дорожню карту з питань верховенства права (далі – Дорожня карта).

СЕД АСКОД Міністерство охорони здоров'я України
ДОКУМЕНТ № 02.2.0/42833/2-26 від 04.08.2026
Сертифікат 04AF212836405D99040000001D9A2D008362EC00
Підписувач Ляшко Віктор Кирилович
Дата підписання: 04.08.2026
Дійсний з 30.12.2025 0:00:00 по 29.12.2027 23:59:59

Дорожньою картою в рамках переговорного розділу 24 «Юстиція, свобода і безпека» за заходом 5 стратегічного результату 4.5 Співпраця у сфері наркотиків визначено завдання:

розробити та прийняти закон щодо внесення змін до деяких законів України стосовно визначення та регулювання порядку обігу нових психоактивних речовин, відповідно до Рекомендації Ради 2003/488 від 18 червня 2003 року «Про запобігання та зменшення шкоди здоров'ю, пов'язаної із наркотичною залежністю».

Зазначене завдання узгоджується зі Стратегією наркополітики на період до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2025 року № 920-р (далі – Стратегія) та Операційним планом заходів з реалізації у 2025-2027 роках Стратегії наркополітики на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2025 року № 920-р (далі – Операційний план). Одним із ключових завдань Операційної цілі 1 Стратегічної цілі 5 Операційного плану є впровадження системи раннього оповіщення про появу нових психоактивних речовин та затвердження порядку її функціонування, що потребує нормативного визначення відповідних термінів.

Чинне законодавство України наразі не містить визначень понять «нова психоактивна речовина» та «система раннього оповіщення про нові психоактивні речовини», що ускладнює правозастосування та своєчасне реагування на появу нових психоактивних речовин, які становлять загрозу для здоров'я населення, співмірну з речовинами, включеними до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2000 року № 770.

Для належної реалізації завдань Стратегії та Операційного плану необхідним є визначення поняття «система раннього оповіщення про нові психоактивні речовини» як правової основи для створення механізму оперативного обміну даними про виробництво, обіг, поширення та вживання нових психоактивних речовин, а також оцінки ризиків для здоров'я населення з метою подальшого прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо встановлення контролю над їх обігом.

Метою розробки та прийняття проекту акта є приведення законодавства України у відповідність до європейських та міжнародних рекомендацій для створення правових умов щодо подальшого розвитку системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини, а також посилення міжнародного співробітництва України з державами-членами Європейського Союзу.

Основними завданнями розробки проекту акта є: визначення термінів «нова психоактивна речовина» та «система раннього оповіщення про нові психоактивні речовини»; закріплення положень щодо функціонування системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини.

Під час підготовки проекту акта використано сучасні рекомендації Організації Об'єднаних Націй з наркотиків і злочинності, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Агенції Європейського Союзу з наркотиків. Визначення терміну «нова психоактивна речовина» сформульовано з урахуванням підходів Організації

Об'єднаних Націй з наркотиків і злочинності, а поняття «система раннього оповіщення про нові психоактивні речовини» – на основі методологічних підходів, викладених у керівництві «Система раннього попередження про нові психоактивні речовини та нові явища наркотиків. Посібник з впровадження (COPOLAD II / EMCDDA)» з адаптацією до правової системи України.

Застосування уніфікованої термінології сприятиме підвищенню ефективності державної політики у сфері протидії незаконному обігу психоактивних речовин та посиленню міжнародного співробітництва.

3. Основні положення проекту акта

Проектом акта вносяться зміни до статей 1 та 5 Закону України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» щодо статті 1 доповнити термінами: «нова психоактивна речовина», та «система раннього оповіщення про нові психоактивні речовини». Проект акта впроваджує заборону обігу нових психоактивних речовин, та визначає повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері обігу наркотичних засобів, психоактивних речовин, їх аналогів і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу щодо розробки та подання на затвердження Кабінету Міністрів України порядку організації системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти:

Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори», Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», Закон України «Про лікарські засоби», Основи законодавства України про охорону здоров'я, постанова Кабінету Міністрів України від 06 травня 2000 року № 770 «Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 року № 475-р «Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу, розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2025 року № 920-р «Про схвалення Стратегії наркополітики на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту акта не потребує фінансування з державного та/або місцевих бюджетів.

Фінансово-економічні розрахунки додаються.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта було розміщено 06 березня 2026 року для проведення громадського обговорення відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» на офіційному веб-сайті Міністерства охорони здоров'я України (<https://moz.gov.ua/uk/povidomlennya-pro-oprilyudnennya-proyektu-zakonu-ukrayini-pro-vnesennya-zmin-do-zakonu-ukrayini-pro-narkotichni-zasobi-psihotropni-rechovini-i-prekursori>). Зауваження та пропозиції від громадськості приймалися до 22 березня у письмовому або електронному вигляді за адресою: вул. Грушевського, 7, м. Київ, 01601 та на електронну адресу: m.t.melnyk@moz.gov.ua.

Під час консультацій, що тривали з 06 по 22 березня 2026 року, Зауваження та пропозиції та зауважень до проекту акта не надійшло.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, тому не потребує погодження з Науковим комітетом Національної ради з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

Проект акта містить норми, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, за предметом правового регулювання не стосується Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини.

Проект акта не містить норм, що впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

8. Прогноз результатів

Прийняття проекту акта не матиме негативного впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів держави та громадян, розвиток регіонів, рівень зайнятості населення, стан навколишнього природного середовища, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, а також інші суспільні відносини.

Прийняття проекту акта сприятиме підвищенню ефективності державної політики у сфері протидії незаконному обігу психоактивних речовин, шляхом забезпечення запровадження у національне законодавство уніфікованих визначень понять «нова психоактивна речовина» та «система раннього оповіщення про нові психоактивні речовини», узгоджених з європейським підходом.

9. Вплив на інтереси заінтересованих сторін:

Заінтересова на сторона	Вплив реалізації акту на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний	Прийняття проєкту акта створить правові передумови для функціонування та подальшого розвитку системи раннього оповіщення про нові психоактивні речовини, як ефективного механізму отримання обґрунтованих даних щодо моніторингу та відстеження тенденцій у сфері наркотиків, зокрема, нових психоактивних речовин. Накопичення отриманих даних дозволить посилити спроможність держави протидіяти їх незаконному обігу, приймати рішення щодо стратегій скорочення попиту та пропозиції та сприятиме наближенню національного законодавства до права Європейського Союзу, а також дозволить посилити міжнародне співробітництво у сфері протидії, зокрема, шляхом обміну даними та передовим досвідом
Громадяни	Позитивний	Підвищення рівня захисту життя і здоров'я населення за рахунок швидкого обмеження доступу до небезпечних речовин, що з'являються в незаконному обігу, а також отримання швидкого доступу до інформації щодо нових психоактивних речовин

Міністр охорони здоров'я України

Віктор ЛЯШКО

«__» _____ 2026 року